

„The Rock“

Azda každý turista, ktorý sa vydá do Austrálie, túži na vlastné oči vidieť dve dominanty krajiny – Sydney a červenú skalu, Ayers Rock. Tento 3,6 km dlhý a 348 m vysoký monolit sa stal najnavštevovanejšou prírodnou atrakciou kontinentu. Kde sa v púšti vlastne tento „šuter“ vzal? Vysvetlenie mi poskytli samotní Aborigéni. Podľa ich legiend sa osud skaly začal odvíjať v časoch takzvanej „doby snov“. Dúhovému hadovi, ktorý plával po oblohe, nešťastne vykĺzlo na zem vajce, zarylo sa do piesku a skamenelo. Tak údajne vznikla hora zvaná Ayers Rock. Dnes vraj dúhový had často vyplakáva za strateným vajcom, čím si domorodci vysvetľujú častejší výskyt zrážok ako kdekoľvek inde v púšti. Nie je to jediná zaujímavosť, ktorá sa spája s týmto monolitom. Zvláštny je aj tým, že stojí osamotený v strede obrovskej rovinatej púšte. Preslávil sa však niečím úplne iným.

Množstvo železa v skale, ktoré po reakcii s vodou zhrdzavelo, ju zafarbilo dočervena. Nech sa na ňu pozriete v ktorúkoľvek dennú hodinu, vždy bude hrať inými odtieňmi. Tento úkaz natoľko učaroval ľuďom, že neváhajú obetovať kopu času a peňazí, aby na vlastnej koži zažili neopakovateľné momenty pri východe a západe slnka pod Uluru, ako znie originálny aborigénsky názov (anglický dostala hora koncom 19. storočia od dobrodruha Ernesta Gilesa, ktorý ju pomenoval po juhoaustrálskom premiérovi, Henrym Ayersovi). Pravda, magická skala ponúka oveľa viac ako len meniace sa farby. Celý areál má hlboký duchovný a kultúrny význam pre miestnych pôvodných obyvateľov z kmeňa Anangu. Aborigéni sú majiteľmi nielen monolitu (dnes ho prenajímajú vláde za 100 tisíc dolárov ročne), ale taktiež veľkého národného parku *Uluru – Kata Tjuta*. Druhá časť názvu patrí skupinke menších a okrúhlejších skál rovnakého sfarbenia, vzdialenej sotva 30 km od Uluru. V porovnaní s ním sú však podstatne vyššie – najvyšší, Mt.Olga, meria úctyhodných 546 m. Podľa neho dostal súbor kameňov anglický názov, The Olgas. Aj keď Kata Tjuta, čiže „mnoho hláv“, nie je také populárne ako Uluru, tí čo ho navštívia, považujú tamojšiu prírodu za rovnako nádhernú.

Od národného parku nás delila sotva stovka kilometrov. Začali sme pociťovať prvé príznaky únavy z dlhého vysedávania v aute a pomaly nám dochádzal benzín. Súrne sme potrebovali zastaviť a dopriať autu aj sebe menší oddych. Hľadali sme len vhodné miesto a poslednú čerpaciu stanicu pred Uluru. Za jedným z mála prevýšení sa pred nami v diaľke objavila ohromná červená skala. „Ako je to možné?“ – nechápavo sme krútili hlavou. Ayers Rock sme predsa ešte nemohli vidieť. Prizreli sme sa bližšie a porovnali tvar skaly s obrázkami v bedekroch. Až pohľad do mapy odhalil záhadu nečakaného prekvapenia. Ďalší z radu monolitov síce patrili do rodiny Ayers Rock, ale bol len akýmsi predkrmom k hlavnému jedlu. Volal sa Mt.Connor a jeho meno nám potvrdili aj v informačnom centre neďalekého Curtin Springs. Okrem benzínovej pumpy (čerpádlá boli zamknuté na visiaci zámok), pôsobí tamojšia ranč aj ako občerstvovacia stanica a zvierací park. Najväčšou atrakciou sú, popri kengurách a pštrosoch, osedlané ťavy. Za poplatok sa na nich dá v ohrade povozit' alebo si priplatiť za výlet k Mt.Connor.

Nevedno prečo, no jedno ťavie mláďa sa pohybovalo medzi ľuďmi mimo vyhradený priestor. Podišli sme k nemu a čakali čo urobí. Bez známok vystrašenia si pochutnávalo na tráve a občas nás skontrolovalo znudeným pohľadom. Odvážil som sa pristúpiť a pohliadť ho. Blížil som sa radšej z boku, aby mi zvieratko náhodou neuštedrilo kopanec zadnými. Myslím si, že zuby sa mi ešte hodný čas zídu. Určite som nebol prvý, kto sa pokúsil o niečo podobné. Podľa toho aj ťava zareagovala, či lepšie povedané, vôbec sme ju nezaujímali. Čo čert nechcel, v tom sa okolo nás prehnal hlučný kamión. Mláďa spanikárilo, začalo pobehovať sem a tam, a ja som jeho zmätené pohyby opakoval. Netúžil som totiž, aby ma zvalcovala ťava, ktorá váži niekoľkonásobne viac ako ja.

V nádrži nám, našťastie, zostalo ešte dosť pohonných látok. Rozhodnutie netankovať za nás urobili majitelia stanice suverénne najvyššou cenou benzínu azda v celej Austrálii, v tom čase neľudských \$1.20 za liter. Riskli sme to a vyplatilo sa. S veľkou rezervou sme dorazili do Yulary, dediny, ktorá slúži ako servisné miesto pre návštevníkov Uluru. Drsná púšť sa premenila na komfortné stredisko, kde dostať kúpiť takmer všetko. Aj ubytovanie si možno vybrať podľa obsahu peňaženky a vašich predstáv. Jeho poloha je strategická. Leží sotva 20 km od Uluru a 53 km od Kata Tjuta. Yularu sprevádzkovali v roku 1984 a je to jediné miesto v širokom okolí, poskytujúce základné služby. Tomu samozrejme zodpovedajú aj ceny. Kým v bežných kempoch nás stálo prenocovanie v priemere \$17 pre dve osoby (kempy určujú základnú sadzbu pre auto a dvoch ľudí, za ďalšiu treba priplatiť niekoľko dolárov), v strede púšte to bolo podstatne viac, \$29. Neváhali sme, kúpili si vstupenky do parku a hneď sme vyrazili ku skale. Kto si chce park naozaj dosýta vychutnať, potrebuje na to najmenej tri celé dni.

Zvyšok toho prvého sme sa rozhodli stráviť v Aborigénskom kultúrnom stredisku. Zaujímavo architektonicky riešené budovy nepôsobili pod skalou vôbec rušivo. So slamenými strechami len dotvárali kolorit oblasti. Viedli k nim chodníky s krvavo-červenou zemou, na ktorej boli čerstvé stopy po plazoch a iných druhoch zvierat. Zvnútra sa ozývali ženské hlasy a typický spev, rozliehajúci sa po blízkom okolí. Na hlinených stenách viseli kresby, kopije, štíty, bumerangy a ku každému hotové legendy, popisujúce ich význam a spôsob použitia. Tmavá miestnosť v jadre slúžila ako kino, kde premietali od rána do večera dokumentárne filmy o živote a kultúre Aborigénov kmeňa Anangu. Z textov, obrázkov, filmov a zvukových nosičov sme sa dozvedeli viac ako z ktorejkoľvek cestovateľskej príručky. Bolo zaujímavé sledovať predovšetkým spôsob obživy domorodcov. Aj v suchej zemi dokážu nájsť niečo, čo ich predkom neraz zachránilo život. Či už to bola nejaká chutná rastlina, šťavnatá húsenica, jašter alebo plody miestnych stromov. Z celého strediska ma hádam najviac prekvapilo, že nikde nebola žiadna zmienka o tradičnom austrálskom hudobnom nástroji didgeridoo. Až jedna z bielych rangeriek, Annie, nám vysvetlila, prečo je to tak. "Pozrite sa dookola na prírodu. Darí sa tu iba nízkym porastom a len niektorým druhom stromov. Na kvalitné didgeridoo potrebujete špeciálny druh eukalyptu a taký tu, žiaľ, nerastie. Tento nástroj má bohatú tradíciu v severnom Queenslande, ktorý je ako stvorený pre dažďové pralesy, ale tu používali domorodci na zábavu iné inštrumenty".

V ďalšej časti areálu, mimochodom najviac zaplnenej, ponúkali na predaj originálne aborigénske výtvyry. Drevené misky, podnosy, vyrezávané zbrane, malé sošky, jednoduché hudobné nástroje a množstvo iných. Nasávaním atmosféry a informácií o pôvodných obyvateľoch by sme dokázali stráviť aj dva dni, no to najlepšie nás ešte len čakalo.

Na pozorovanie východu slnka si treba poriadne privstať. O najlepšie miesta sa treba totiž tvrdo pobiť s desiatkami iných návštevníkov, ktorí majú rovnaké úmysly. Z kempu sme preto vyrazili ešte za tmy a dúfali, že pod skalou budeme medzi prvými. Napriek tomu, bol už takmer poloprázdný. Kde boli všetci, zistili sme o malú chvíľu na hlavnej ceste. Ako pestrofarebný ohňostroj sa pred nami mihalo množstvo svetiel áut. "Ľudia sa museli zblázniť", šomrali sme si popod nos. Pritom, boli sme rovnakí. Po 20 minútach jazdy sme dorazili na východnú stranu skaly, kde už s napätím čakali desiatky nadšencov. Všetci sa v prítmí fotografovali, popíjali čaj, zahrievali sa alebo raňajkovali v obytných karavanoch. Slnko sa len pomaly škriabalo ponad obzor, no v okamihu ako sa prvé lúče dotkli stien Uluru, parkovisko ožilo. Každý fotografoval ako o preteky, ľudia pobežovali sem a tam, hľadali najvhodnejšie miesto na záber alebo sa od radosti objímali. Hotová davová psychóza. Nemal som nervy čakať, kým sa rozostúpia, aby som si aj ja Uluru zvečnil, a s pocitom odporu som sa vyškríbal na 3 metre vysokú laminátovú strechu auta. V tej chvíli mi bolo úplne jedno, či sa podo mnou nezlomí a auto budeme vracat' v štýle kabrio. Za ten pohľad to určite stálo. Stúpajúce slnko a meniace sa farby kameňa vo mne doslova rozprúdili zimou stuhnutú krv.

Nebyť ohnivej gule, na streche by som onedlho určite zamrzol. Ortuť teplomera sa totiž v púšti skoro ráno pohybuje len tesne nad bodom mrazu. Skrehnutými prstami som robil jeden záber za druhým. Nemohol som si predsa dovoliť odísť bez toho, aby som nezachytil všetky farby. A nebolo ich málo. Od tmavej bordovej, cez červenú, oranžovú, sýtu žltú až po hnedú. Nuž a večer to isté, len z opačnej strany a v obrátenom garde. A samozrejme aj s kopou zvedavcov, ktorí už niekoľko hodín pred samotným západom okupujú parkovisko, odkiaľ je najlepší výhľad. V podstate je to jediné miesto, kde sa dá oficiálne fotografovať. Zaváhať sa preto nevypláca. Boj o miesto totiž nemá pravidlá a ostrejšie lakte v ňom vyhrávajú. Navyše, jeho aktérmi sú zvyčajne Európania, nie zriedka z našich končín. Takže po korenistej výmene názorov (ak je to skutočne nevyhnutné) sa môže stretnutie s krajanmi skončiť aj ručnými argumentmi. Ani tieto škriepky však nedokážu pokaziť zážitok z červenej skaly.